

◆ Крах мушкетерів із Сухих Млинців

Віктор Безорудько. Рятуйся, хто може! «Діпро» 1981

ПИСЬМЕННИЦЬКА доля Віктора Безорудька склалася так, що він не потрапляє ні у вихор гамірної слави, ні під градобій прискіпливої критики. (Можливо, це й на користь авторові, бо те й те часто-густо не минає безслідно...) Безорудько утримався на тій золотій середині, де талант і праця приносять чудові плоди — твори письменника нагадують соковиті, запашні яблука.

Зумисно вжитий вираз «золота середина» аж ніяк не ставить автора в розряд середняч-

МУШКЕТЕРІВ ІЗ

ків. У тому й сіль, що Віктор Безорудько, не ганяючись за зрадливою химерою слави, робить свою справу добротню, кваліфіковано. Переконливим свідченням цього є остання книжка письменника — певний підсумок літературної діяльності.

Книжку складають гумористичні повісті «Три мушкетери з Сухих Млинців», «Ти мене любиш, Яшо?», «Перше побачення», фантастичний роман «Нейтринно залишається в серці», а також сатирична повість на міжнародну тему «Рятуйся, хто може!». Герої повістей, прості радянські люди, наполегливо підносять громадське господарство, одночасно дбаючи і про підвищення свого матеріального й культурного рівня. Немає тільки клопотів у Мартина Книша, Пилипа Одудька, Онопрія Каленика. Власне, є клопоти й у них, але... вузько приватницького спрямування. Мартин Книш зайнятий ловлею карасів, Пилип Одудько теслярує десь там, де можна більше увірвати, а Онопрій Каленик сидить удома, корівку пильнує, кабанчиків, качечок. У селі Іх і соромлять, і вмовляють... Але «мушкетери» своєї лінії не цураються. Зійдуться — по чарці вип'ють, у карти пограють.

Перевиховання людини — справа не одного дня, не одного місяця. Це чудово розуміє письменник, і він не поспішає зробити з ледарів героїв позитивних. Всі події, що відбуваються в селі Сухі Млинці, змальовані правдиво... Автор не нав'язує читачеві своїх симпатій і антипатій, виступає в ролі художника, який уміє подати найтонші психологічні відтінки для змалювання портретів своїх героїв, неодмінно проникаючи у їхній внутрішній, духовний світ.

Вони й не вороги, ці мушкетери... Кожен з них волів би й до гурту пристати, та не хо-

че «фасону» втрачати. В цьому психологічному плані близький до них і Федір Холоша з повісті «Ти мене любиш, Яшо?». Загалом гарний хлопець, чудовий спеціаліст, а, потрапивши у сіті до злочинця Сашка Дробота, він не перестає хизуватися, бешкетувати, стаючи на шляху дільничного міліціонера Якова Межі.

Від гумору легкого, від тону спокійного, доки йдеться про героїв, що хоч і помиляються, але не роблять зла навмисно, письменник переходить до сатири, до критики ницівної, тільки-но заходить мова про людей із хибними переконаннями, що намагаються жити за рахунок інших. Такими сприймає-

КРАХ

МУШКЕТЕРІВ ІЗ

СУХИХ МЛИНЦІВ

мо ми Дробота і Янгола, котрі не гребували ні наклепами, ні залякуванням, ні навіть крадіжками та вбивством Івана Водички. Але й тут автор дав змогу простежити перипетії падіння цих аморальних типів.

Досить майстерно змальовує Безорудько місце подій, точно визначає час, умови, за яких ці події відбуваються. Ініціатива, всі добрі начала належать персонажам позитивним, які утверджують красу життя, його велику діалектичну суть.

Морально-етичній темі присвячена і повість «Перше побачення». Тільки тут виробничий фон перенесено за лаштунки. На першому плані — серця і душі, світогляд і вчинки героїв, котрі по-різному сприймають життя, по-різному розуміють і своє місце в ньому. Якщо молодий хлопець Петро Гопака, що приїхав до міста на навчання в інститут харчової промисловості, мріє, здобувши освіту, працювати у рідній Мокрій Калигорівці, на цукровому заводі, то зовсім іншого прагне сім'я Домбровських, чия донька закінчила той же інститут, але не хоче їхати за призначенням. У Петра Гопака, сироти, для якого завод став рідним, єдина думка: віддати знання людям, зробити більше добра для народу. У Леоніда Яковича Домбровського, товарознавця з універмагу, і його дружини Пальмири Сидорівни інша турбота: не випустити доньки Лілі з наслідженої квартири, щоб не позбутися зайвої житлоплощі. Міщанський затишок, фальшиве благополуччя штовхають дідів людей все далі й далі — до духовного виродження. І три мушкетери з Сухих Млинців, і Сашко Дробот з Овксенті-

ем Янголом, і подружжя Домбровських врешті-решт знають краху, пересвідчуючись в ілюзорності свого хибного світогляду.

Привертає до себе увагу фантастичний роман «Нейтринно залишається в серці». Незважаючи на пригосноньку основу, ми сприймаємо оповідь цілком реалістично. Змальована у повісті «Рятуйся, хто може!» країна Фьорстля розташована на американському материка. Хоч повість написана й не сьогодні, але повно й колоритно відбиває ту істерію, яка базується на уявних атомних ударах і розрахована на нестримну гонку нових смертоносних озброєнь. Автор, розкриваючи підле соціальне нутро імперіалізму, знайшов для повісті цікавий сюжетний хід: «загнав» героїв у бомбосховище... Ось тут, перед лицем загрози, що на всіх не вистачить харчів, води, коньяку та інших припасів, «свої люди» розкриваються в найогидніших проявах. І бізнесмен Джон Кінг, що виробляє туалетний папір, і Єва,

що здобула славу на стриптизі, і Стівенсон, що торгує живим товаром, і розлітна Лола, і старий поліцейський, що звик бити всіх по голові, ладні перестріляти одне одного, аби лише вижити... Після всього, що сталося у сховищі, вони вже йшли вулицями абсолютно голими, нічого й нікого не соромлячись. Такий авторський прилюд тим чорним силам, які готові знищити світ.

Досі все мовилося у руслі позитивному. А чи є у рецензованих творах прорахунки, слабкі місця? Гадаємо, що й сам автор цього не заперечить. Звичайно, є. Скажімо, конфліктна ситуація у повісті «Ти мене любиш, Яшо?», коли на свинофермі недорахувалися одного поросяття, а потім Марійці вночі підкинули аж троє, не дуже переконлива. Порося — дрібниця, але й ними люди не розкидалися. Та ще й у повесні роки. Авторів ж хотілося показати людей у шайнівіднішому світлі, і він дозволив собі дещо підсолодити.

Письменник не уникнув цього і в повісті «Три мушкетери з Сухих Млинців». Дуже вже панькалися з неробами в колгоспі. І так їх виховували, і так заманювали на роботу. Аж доки один з них, закоханий у Горпину, не опинився випадково на фермі і не став героєм газетного нариса. Гумор? Не заперечуємо. Але — надуманий. У «Першому побаченні» не цілком вмотивована автором поведінка Лілі. Не в усьому рівний і роман «Нейтринно залишається в серці...».

А загалом книжка Віктора Безорудька «Рятуйся, хто може!» справляє приємне враження.

Іван СОЧИВЕЦЬ.